

Experti: Chybí hodnocení vědy a zdroje EU vyschnou

MARTIN RYCHLÍK

PRAHA Silné stránky české vědy: vybudované výzkumné infrastruktury, kvalifikovaní lidé, ekonomický potenciál země, zdroje EU a lepšící se mezinárodnost i publikace, což vede k opravdové excelenci některých vědních oborů.

A slabé stránky? Roztříštěnost financování vědy a výzkumu, neúměrně nízký podíl institucionální (pravidelné, nesoutěžné) podpory, málo soukromých investic či aplikovaných výsledků výzkumu – a to i v technických oborech. Takové jsou závěry z analýzy vědy a výzkumu, kterou se zabývá vláda a rovněž vládní Rada pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI).

Teď jí předseda Andrej Babiš (ANO), premiér v demisi, jenž před týdnem obměnil složení. Odvolán z rady byl Arnošt Marks, exnáměstek a pravá ruka bývalého vicepremiéra pro vědu Pavla Bělobrádka (KDU-ČSL). Markse vystřídal kybernetik Vladimír Mařík z ČVUT, na místopředsedu rady byl povýšen Karel Havlíček, zástupce středních podniků.

„Pan Havlíček má za úkol prozkoumat překryvy (dotačních) programů, zejména těch z ministerstva průmyslu a Technologické agentury ČR. Ministr školství Robert Plaga by měl zpracovat přehled hospodaření výzkumných center,“ řekl včera LN premiér Babiš. Do těch nejvýznamnějších, jež vznikla v minulých letech z unijních 41 miliard korun, se hodlá s kolegy také vypravit.

Analýza upozorňuje na rizika pro celý systém výzkumu, jež mu hrozí ve chvíli, kdy nebudou po roce 2023 k máni tak štědré unijní peníze. „Chybějící evropské prostředky bude možné nahradit z národních veřejných zdrojů jen částečně. Proto je třeba cílit na stimulaci podnikatelských prostředků pro výzkum,“ uvádějí podklady.

Daniel Münich

ekonom z ústavu CERGE-EI

„Mám krapet obavy ze snahy vidět rychle výsledky, což bohužel ve výzkumu, a v tom základním především, zpravidla nefunguje.“

V jakém stavu je nyní řízení a hodnocení vědy v ČR? „S ohledem na zkušenosti z historie a na vládnutí v demisi probíhá přebírání otěží poměrně rychle. RVVI už stihla pod novým vedením schválit docela ambiciózní plán práce na letošní rok. Ze zveřejněných informací je patrná snaha manažersky svižně rozhodovat. To je dobré znamení,“ říká ekonom Daniel Münich z ústavu CERGE-EI.

„Trochu se ale bojím manažerské nedočkavosti dělat rychlá a zásadní rozhodnutí v případech, kdy se radě nedostává věrohodných informací z hodnocení, informace, které ještě dlouho mít rada nebude... Také mám krapet obavy ze snahy vidět rychle výsledky, což bohužel ve výzkumu, a v tom základním především, zpravidla nefunguje,“ varuje Münich. Rada v čele s premiérem by prý měla dát zelenou nedávno spuštěnému *Hodnocení 2017*, které má u výzkumných organizací nahradit vysloužilý „kafemlejek“, oříškem bude i správně

a rychle vyhodnotit životaschopnost 48 center nedávno vybudovaných napříč celou republikou.

„Základním problémem je absence fungujícího systému hodnocení a na něj navazujícího mechanismu financování. Hodnoty rozhodné pro financování institucí od příštího roku budou po nějaký čas zafixovány na úrovni roku 2016, jenže v Česku byly vybudovány rozsáhlé nové kapacity ve výzkumu, jejichž plný výkon většínu začal nabíhat právě v roce 2016... Neschopností zkoordinovat různé aspekty vědní politiky si stát zakládá na pořádný problém. Rozhodující bude, zda to vláda pochopí a začne řešit,“ říká Jiří Nantl, oborový expert ODS.

O jasné vizi tu nelze hovořit

Podle analytika Aleše Vlka, jenž vyučuje vědní politiku na Univerzitě Karlově, není až tak podstatné, kdo formálně řídí vědu – zda předseda, nebo místopředseda vlády. „Důležitá je stabilita a jasné směřování. A o tom se bohužel v dnešní době mluvit nedá. Nešťastné je také, že to, co se děje na národní úrovni, se pak odráží na institucích, jejich součástech, projektech a má podstatný vliv i na výkon jednotlivců,“ řekl LN Vlk z odborného portálu *Vědavyzkum.cz*.

Drobné změny v RVVI přijít mohou; ostatně pěti členů letos vyprší mandát přirozeně. V kuloárech se spekuluje o návratu někdejší 1. místopředsedkyně Miroslavy Kopicové. Co se asi stane v dalších měsících? „Myslím, že se žádné další drastické a systémové změny čekat nedají – mnoho zásadních změn by totiž vyžadovalo změnu v legislativě. Možná se dají očekávat analýzy, personální změny v radě. Také je to podmíněno získáním důvěry vlády. Zapořebí by bylo situaci stabilizovat, dát si jasný plán na dalších pět let a ten uskutečnit,“ míní Vlk.